

Ευρωπαϊκό Δικαστήριο
Δικαιωμάτων του Ανθρώπου

Ερωτήσεις και Απαντήσεις

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE

Ερωτήσεις και Απαντήσεις

ΤΙ ΕΙΝΑΙ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ;

Το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Δικαιωμάτων του Ανθρώπου είναι ένα διεθνές δικαστήριο που εδρεύει στο Στρασβούργο. Απαρτίζεται από αριθμό δικαστών ίσο προς εκείνο των κρατών μελών του Συμβουλίου της Ευρώπης που έχουν επικυρώσει τη Σύμβαση για την Προστασία των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών. Τα κράτη μέλη είναι σήμερα σαράντα έξι¹. Οι δικαστές μετέχουν στο Δικαστήριο με την ατομική τους ιδιότητα και δεν εκπροσωπούν κανένα κράτος. Ο χειρισμός των υποθέσεων από το Δικαστήριο γίνεται με τη συνδρομή της Γραμματείας η οποία αποτελείται κυρίως από νομικούς προερχόμενους από τα κράτη μέλη (αναφερόμενοι και ως «εισηγητές»). Οι εισηγητές είναι τελείως ανεξάρτητοι από τη χώρα προέλευσής τους και δεν εκπροσωπούν ούτε τους προσφεύγοντες ούτε τα κράτη.

ΤΙ ΕΙΝΑΙ Η ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΣΥΜΒΑΣΗ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ;

Η Ευρωπαϊκή Σύμβαση Δικαιωμάτων του Ανθρώπου είναι μία διεθνής Συνθήκη, ανοιχτή προς υπογραφή μόνο από τα κράτη μέλη του Συμβουλίου της Ευρώπης. Η Σύμβαση, η οποία καθιερώνει το Δικαστήριο και τον τρόπο λειτουργίας του, περιλαμβάνει μία σειρά δικαιωμάτων και εγγυήσεων τα οποία τα κράτη οφείλουν να σέβονται.

¹ Ορισμένα κράτη μέλη δεν έχουν επικυρώσει όλα τα Πρωτόκολλα της Σύμβασης. Τα Πρωτόκολλα είναι κείμενα που έχουν προσθέσει δικαιώματα. Θα βρείτε σχετικές πληροφορίες στο διαδικτυακό μας χώρο.

Τις ανωτέρω ερωτήσεις και απαντήσεις επιμελήθηκε η Γραμματεία του Δικαστηρίου. Αυτό το έγγραφο δεδουλευμένο το Δικαστήριο.

Το κείμενο αυτό παρέχει γενικές πληροφορίες ως προς τον τρόπο λειτουργίας του Δικαστηρίου.

Για ειδικότερες πληροφορίες, μπορείτε να ανατρέξετε στο υλικό που παρέχει η Γραμματεία (διαθέσιμο στον ιστότοπο: www.echr.coe.int) και πιο συγκεκριμένα, στον κανονισμό του Δικαστηρίου.

Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Δικαιωμάτων του Ανθρώπου
Council of Europe
67075 Strasbourg cedex
France
www.echr.coe.int

ΠΟΙΟΣ ΕΙΝΑΙ Ο ΡΟΛΟΣ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ;

Το Δικαστήριο εφαρμόζει την Ευρωπαϊκή Σύμβαση Δικαιωμάτων του Ανθρώπου. Η αποστολή του συνίσταται στο να ελέγχει εάν τα δικαιώματα και οι εγγυήσεις που προβλέπονται από τη Σύμβαση γίνονται σεβαστά από τα κράτη μέλη. Για να προχωρήσει σε αυτόν τον έλεγχο, πρέπει προηγουμένως να έχει υποβληθεί καταγγελία («προσφυγή») από κάποιον πολίτη ή ενίοτε από κράτος. Όταν το Δικαστήριο διαπιστώνει την ύπαρξη παραβίασης ενός ή περισσότερων δικαιωμάτων από κράτος μέλος, εκδίδει μία απόφαση. Αυτή η απόφαση έχει δεσμευτική ισχύ. Η εμπλεκόμενη χώρα υποχρεούται να την εκτελέσει.

ΠΟΤΕ ΜΠΟΡΩ ΝΑ ΠΡΟΣΦΥΓΩ ΣΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ;

Μπορείτε να υποβάλετε προσφυγή στο Δικαστήριο εάν θεωρείτε ότι κάποιο από τα δικαιώματά σας, όπως αυτά καθιερώνονται στη Σύμβαση ή στα Πρωτόκολλά της, έχουν ευθέως παραβιασθεί. Η παραβίαση πρέπει να έχει διαπραχθεί από κράτος μέλος που δεσμεύεται από τη Σύμβαση.

Ποια δικαιώματα προβλέπει η Σύμβαση και τα Πρωτόκολλά της;

Η Σύμβαση προβλέπει μεταξύ άλλων:

- ☞ το δικαίωμα στη ζωή.

- ☞ το δικαίωμα σε δίκαιη δίκη πολιτική ή ποινική.
- ☞ το δικαίωμα σεβασμού της ιδιωτικής και οικογενειακής ζωής.
- ☞ την ελευθερία της έκφρασης.
- ☞ την ελευθερία της σκέψης, της συνείδησης και της θρησκείας.
- ☞ το δικαίωμα σε ένα αποτελεσματικό ένδικο μέσο.
- ☞ την προστασία της ιδιοκτησίας.
- ☞ το δικαίωμα του εκλέγειν και εκλέγεσθαι.

Ποιες απαγορεύσεις προβλέπει η Σύμβαση και τα Πρωτόκολλά της;

Η Σύμβαση προβλέπει μεταξύ άλλων την απαγόρευση:

- ☞ των βασανιστηρίων και της απάνθρωπης ή ταπεινωτικής ποινής ή μεταχείρισης.
- ☞ της αυθαίρετης και παράνομης κράτησης.
- ☞ των διακρίσεων στην απόλαυση δικαιωμάτων και ελευθεριών που κατοχυρώνονται από τη Σύμβαση.
- ☞ της απέλασης ή επαναπροώθησης υπηκόων.
- ☞ της θανατικής ποινής.
- ☞ των ομαδικών απελάσεων αλλοδαπών.

ΕΠΙΘΥΜΩ ΝΑ ΥΠΟΒΑΛΩ ΠΡΟΣΦΥΓΗ, ΠΟΙΕΣ ΕΙΝΑΙ ΟΙ ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ;

Ποιες είναι οι προϋποθέσεις που με αφορούν;

- ☞ Δεν χρειάζεται να έχετε ιθαγένεια κράτους μέλους του Συμβουλίου της Ευρώπης. Πρέπει απλώς η παραβίαση για την οποία παραπονείστε να έχει διαπραχθεί από κάποιο κράτος μέλος στα πλαίσια της δικαιοδοσίας του η οποία κατ'αρχήν ασκείται στην

επικράτειά του.

- ☞ Μπορείτε να είστε φυσικό ή νομικό πρόσωπο (επιχείρηση, ένωση προσώπων κ.λπ.).
- ☞ Πρέπει να είστε ευθέως και προσωπικώς θύμα της παραβίασης που καταγγέλλετε. Δεν μπορείτε να καταγγείλετε γενικώς και αορίστως ένα νόμο ή μια πράξη επειδή παραδείγματος χάριν σας φαίνονται άδικοα. Δεν μπορείτε επίσης να παραπονείστε εκ μέρους άλλων προσώπων (εκτός εάν ορίσετε σαφώς αυτά τα πρόσωπα και λειτουργείτε ως επίσημος εκπρόσωπός τους).

Υπάρχουν προϋποθέσεις σχετικές με τα εθνικά δικαστήρια;

- ☞ Ναι. Οφείλτε να έχετε εξαντλήσει όλα τα πρόσφορα εσωτερικά ένδικα μέσα που θα μπορούσαν να επανορθώσουν την κατάσταση για την οποία παραπονείστε (δηλαδή συνήθως να έχετε ασκήσει προσφυγή ενώπιον του αρμόδιου δικαστηρίου, ακολουθούμενη, εάν χρειάζεται, από έφεση ή αναίρεση ενώπιον του ανώτατου δικαστηρίου όπως παραδείγματος χάριν ο Άρειος Πάγος ή το Συνταγματικό Δικαστήριο, αν αυτό υφίσταται).
- ☞ Η εξάντληση των ένδικων μέσων όμως δεν αρκεί. Πρέπει επίσης να έχετε επί της ουσίας προβάλει τους ισχυρισμούς σας (δηλαδή τις παραβιάσεις για τις οποίες παραπονείστε) ενώπιον αυτών των δικαστηρίων.
- ☞ Από την ημερομηνία της εσωτερικής τελεσίδικης απόφασης (συνήθως, η απόφαση του ανώτατου δικαστηρίου) διαθέτετε τέσσερις μήνες για να υποβάλετε την προσφυγή σας. Μετά την εκπνοή αυτής της προθεσμίας, το Δικαστήριο δε θα κάνει δεκτή την προσφυγή σας.

Κατά ποίου μπορώ να υποβάλω προσφυγή;

- ☞ Κατά ενός ή περισσότερων κρατών που δεσμεύονται από τη Σύμβαση και το/α οποίο/α έχει/ουν, κατά τη γνώμη σας, παραβιάσει με πράξη ή με παράλειψη, η οποία σας αφορά προσωπικά, την Ευρωπαϊκή

Σύμβαση Δικαιωμάτων του Ανθρώπου.

- ☞ Η πράξη ή οι πράξεις που προσβάλλετε πρέπει να προέρχονται από δημόσια αρχή κράτους/ών (παραδείγματος χάριν από δικαστήριο ή από δημόσια αρχή).
- ☞ Το Δικαστήριο δεν είναι αρμόδιο για την εξέταση καταγγελιών στρεφόμενων κατά ιδιωτών ή νομικών προσώπων ιδιωτικού δικαίου, όπως οι εμπορικές επιχειρήσεις.

Σε τι μπορεί να αναφέρεται η προσφυγή μου;

- ☞ Η προσφυγή σας πρέπει να αναφέρεται απαραίτητως σε ένα από τα δικαιώματα που κατοχυρώνει η Ευρωπαϊκή Σύμβαση Δικαιωμάτων του Ανθρώπου. Μπορεί να αφορά ένα ευρύ σύνολο ισχυρισμών, όπως παραδείγματος χάριν: βασανιστήρια και κακομεταχείριση κρατουμένων, νομιμότητα της προσωρινής κράτησης, δυσλειτουργίες της πολιτικής ή ποινικής δίκης, διακριτική μεταχείριση στην άσκηση των δικαιωμάτων που καθιερώνει η Σύμβαση, δικαιώματα γονέων, το σεβασμό της ιδιωτικής και οικογενειακής ζωής, του οικογενειακού ασύλου και της αλληλογραφίας, περιορισμούς στην ελευθερία της έκφρασης, της επικοινωνίας ή της λήψης πληροφοριών, την ελευθερία του συνεχέσθαι, τις απελάσεις και εκδόσεις ατόμων, την κατάσχεση αγαθών και τις απαλλοτριώσεις.
- ☞ Δεν μπορείτε να παραπονεθείτε για παραβίαση άλλου νομικού κειμένου εκτός της Ευρωπαϊκής Σύμβασης Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, όπως η Οικουμενική Διακήρυξη για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου ή ο Χάρτης Θεμελιωδών Δικαιωμάτων.

ΠΩΣ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΑΠΕΥΘΥΝΘΩ ΣΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΕΑΝ ΘΕΩΡΗΣΩ ΟΤΙ ΕΙΜΑΙ ΘΥΜΑ ΠΑΡΑΒΙΑΣΗΣ ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ;

Στέλνοντας ένα πλήρες και υπογεγραμμένο έντυπο προσφυγής² στο Δικαστήριο. Το έντυπο της προσφυγής, μαζί με όλα τα σχετικά συνοδευτικά έγγραφα, πρέπει να αποσταλούν ταχυδρομικά στην κατωτέρω διεύθυνση:

**The Registrar
European Court of Human Rights
Council of Europe
67075 Strasbourg cedex
France**

- ☞ Μπορείτε να γράψετε σε μία από τις επίσημες γλώσσες του Δικαστηρίου (αγγλικά ή γαλλικά), όπως επίσης και σε μία από τις επίσημες γλώσσες των κρατών που έχουν επικυρώσει τη Σύμβαση.
- ☞ Η αποστολή του εντύπου προσφυγής μέσω φαξ δεν εξυπηρετεί κανέναν σκοπό, δεδομένου ότι δεν διακόπτει την προθεσμία που προβλέπεται στη Σύμβαση για την προσφυγή στο Δικαστήριο. Μόνο το πρωτότυπο έντυπο προσφυγής, απεσταλμένο ταχυδρομικά, θα λαμβάνεται υπόψη από το Δικαστήριο.
- ☞ Μη μεταβείτε στο Στρασβούργο για να εκθέσετε την υπόθεσή σας προφορικά. Η υπόθεσή σας δεν θα εξετασθεί κατ' αυτόν τον τρόπο πιο σύντομα και δε θα λάβετε νομικές συμβουλές.
- ☞ Η Γραμματεία του Δικαστηρίου μπορεί να σας ζητήσει

² Μπορείτε να βρείτε το έντυπο προσφυγής στη διεύθυνσή μας στο inter.net.

συμπληρωματικά έγγραφα, πληροφορίες ή διευκρινίσεις σχετικά με την προσφυγή σας.

- ☞ Πρέπει να κατεβάσετε το έντυπο προσφυγής από την ιστοσελίδα του Δικαστηρίου, να τη συμπληρώσετε προσεκτικά και ευανάγνωστα, να την υπογράψετε και να τη στείλετε στο Δικαστήριο το ταχύτερο δυνατό.

Το έντυπο προσφυγής πρέπει να περιλαμβάνει :

- περιλήψη των πραγματικών περιστατικών και των παραπόνων σας,
- αναφορά των δικαιωμάτων που κατοχυρώνονται από τη Σύμβαση και τα οποία θεωρείτε ότι έχουν παραβιασθεί,
- τα ένδικα μέσα που έχετε ήδη ασκήσει,
- αντίγραφο των αποφάσεων που έχουν εκδοθεί στην υπόθεσή σας από οιαδήποτε εμπλεκόμενη αρχή (τα έγγραφα αυτά δεν θα σας επιστραφούν, συνεπώς να στέλνετε μόνο αντίγραφα),
- την υπογραφή σας είτε υπό την ιδιότητα του προσφεύγοντος είτε του νομικού του εκπροσώπου.
- ☞ Εάν επιθυμείτε να διατηρήσετε την ανωνυμία σας, οφείλετε να ενημερώσετε αμέσως το Δικαστήριο, αιτιολογώντας το αίτημά σας. Ο/Η Πρόεδρος θα εξετάσει το βάσιμό του.
- ☞ Σε αυτό το στάδιο της διαδικασίας δεν είστε υποχρεωμένος/η να εκπροσωπείσθε από δικηγόρο. Εάν παρά ταύτα επιθυμείτε να προσφύγετε στο Δικαστήριο μέσω νομικού εκπροσώπου, θα πρέπει να συμπληρώσετε και να υπογράψετε το κατάλληλο τμήμα του εντύπου προσφυγής.

ΠΟΙΑ ΕΙΝΑΙ ΤΑ ΒΑΣΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΗΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑΣ;

- ☞ Η διαδικασία είναι γραπτή. Θα ενημερωθείτε γραπτώς για κάθε απόφαση που θα ληφθεί από το Δικαστήριο. Ακροαματική διαδικασία λαμβάνει χώρα μόνο σε εξαιρετικές περιπτώσεις.

- ☞ Η εξέταση της προσφυγής σας από το Δικαστήριο είναι δωρεάν.
- ☞ Αν και δεν είναι απαραίτητο να εκπροσωπείσθε από δικηγόρο στην αρχή της διαδικασίας, θα τον χρειαστείτε από τη στιγμή της κοινοποίησης της προσφυγής σας στο εγκαλούμενο κράτος. Ωστόσο, στην πλειονότητα των περιπτώσεων, οι προσφυγές απορρίπτονται ως απαράδεκτες πριν από το στάδιο κοινοποίησης στο εγκαλούμενο κράτος.
- ☞ Δεν υποχρεούστε να καλύψετε παρά μόνο τα δικά σας έξοδα (όπως την αμοιβή δικηγόρου και τα έξοδα νομικής έρευνας και επικοινωνίας με το Δικαστήριο).
- ☞ Μετά την κατάθεση της προσφυγής σας, μπορείτε να ζητήσετε τη χορήγηση δικαστικής αρωγής. Η συνδρομή αυτή δε χορηγείται αυτομάτως αλλά σε μεταγενέστερο στάδιο της διαδικασίας.

ΠΩΣ ΔΙΕΞΑΓΕΤΑΙ Η ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ;

- ☞ Το Δικαστήριο θα εξετάσει κατ' αρχάς εάν η προσφυγή σας είναι παραδεκτή: αυτό σημαίνει ότι η υπόθεση θα πρέπει να πληροί τις προϋποθέσεις που προβλέπονται στη Σύμβαση. Εάν αυτές οι προϋποθέσεις δεν πληρούνται, η προσφυγή σας θα απορριφθεί. Εάν έχετε διατυπώσει περισσότερα του ενός παράπονα, το Δικαστήριο μπορεί να θεωρήσει παραδεκτά ορισμένα εξ αυτών και να απορρίψει τα υπόλοιπα.
- ☞ Εάν η προσφυγή σας ή κάποιο από τα παράπονά σας απορριφθούν ως απαράδεκτα, η απόφαση αυτή είναι οριστική και αμετάκλητη.
- ☞ Εάν η προσφυγή σας ή κάποιο από τα παράπονά σας κηρυχθούν παραδεκτά, το Δικαστήριο ενθαρρύνει τα μέρη (εσάς και το εγκαλούμενο κράτος) να προβούν σε φιλικό διακανονισμό. Εάν δεν επιτευχθεί φιλικός διακανονισμός, το Δικαστήριο προχωρεί στην εξέταση.

ΠΟΣΟ ΘΑ ΧΡΕΙΑΣΤΕΙ ΝΑ ΠΕΡΙΜΕΝΩ;

- ☞ Λαμβανομένου υπόψη του μεγάλου αριθμού υποθέσεων που εκκρεμούν, μπορεί να χρειαστεί να περιμένετε ένα χρόνο πριν το

Δικαστήριο προχωρήσει στην αρχική εξέταση της προσφυγής σας. Ορισμένες προσφυγές μπορεί να χαρακτηριστούν επείγουσες και να εξεταστούν κατά προτεραιότητα, ειδικά στις περιπτώσεις όπου αποδεικνύεται ότι υφίσταται άμεσος κίνδυνος για τη σωματική ακεραιότητα του προσφεύγοντος.

ΤΙ ΜΠΟΡΩ ΝΑ ΠΡΟΣΔΟΚΩ ΟΤΙ ΘΑ ΚΕΡΔΙΣΩ;

Αν το Δικαστήριο διαπιστώσει ότι υπήρξε παραβίαση, μπορεί να σας επιδικάσει "δίκαιη ικανοποίηση", δηλαδή χρηματική αποζημίωση για την υποστείσα βλάβη. Το Δικαστήριο μπορεί επίσης να υποχρεώσει το κράτος μέλος να σας αποζημιώσει για τα έξοδα της δίκης. Αν το Δικαστήριο διαπιστώσει ότι δεν υπήρξε παραβίαση, δε θα χρειαστεί να καταβάλετε επιπλέον χρήματα (παραδείγματος χάριν για τα έξοδα του αντίδικου κράτους).

Παρακαλώ σημειώστε:

- ☞ Το Δικαστήριο δεν έχει τη δυνατότητα να ακυρώνει αποφάσεις εθνικών δικαστηρίων ή εθνικούς νόμους.
- ☞ Το Δικαστήριο δεν είναι αρμόδιο για την εκτέλεση των αποφάσεών του. Μετά την έκδοση μιας απόφασης, καθίσταται αρμόδια η Επιτροπή Υπουργών του Συμβουλίου της Ευρώπης³, η οποία επιβλέπει τη διαδικασία εκτέλεσης των αποφάσεων και καταβολής της επιδικασθείσας αποζημίωσης.

³ Η Επιτροπή Υπουργών αποτελείται από τους Υπουργούς Εξωτερικών των κρατών μελών ή εκπροσώπους αυτών.

ΤΙ ΔΕΝ ΜΠΟΡΕΙ ΝΑ ΚΑΝΕΙ ΓΙΑ ΜΕΝΑ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ;

- ☞ Το Δικαστήριο δεν λειτουργεί ως εφετείο ως προς τα εθνικά δικαστήρια. Δεν επανεξετάζει υποθέσεις και δεν είναι αρμόδιο να ακυρώνει, να τροποποιεί ή να επανεξετάζει τις αποφάσεις τους.
- ☞ Το Δικαστήριο δεν μεσολαβεί εκ μέρους σας ενώπιον της αρχής κατά της οποίας παραπονείστε. Το Δικαστήριο μπορεί όμως, σε εξαιρετικές περιπτώσεις, να διατάξει τη λήψη ασφαλιστικών μέτρων. Στην πράξη, αυτό γίνεται μόνο όταν υφίσταται σοβαρός κίνδυνος για τη σωματική ακεραιότητα του προσφεύγοντος.
- ☞ Το Δικαστήριο δεν σας βοηθάει στην ανεύρεση ή πληρωμή δικηγόρου για τη σύνταξη της προσφυγής σας.
- ☞ Το Δικαστήριο δεν μπορεί να σας ενημερώσει σχετικά με την ισχύουσα νομοθεσία στο κράτος μέλος κατά του οποίου απευθύνονται τα παράπονά σας.

Ερωτήσεις και Απαντήσεις

European Court of Human Rights
Council of Europe
67075 Strasbourg cedex
France

www.echr.coe.int

